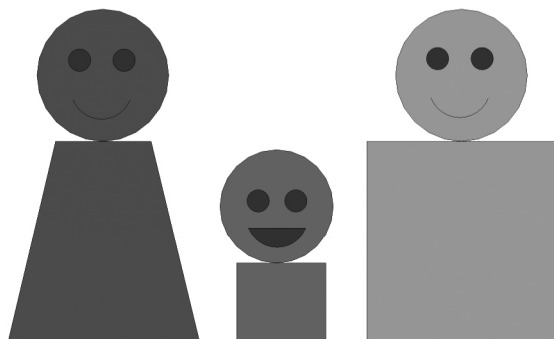

Barns psykiska hälsa, uppväxt och boendeform

En kunskapssammanställning 2014

Av Markus Ollikainen
Pappamannualen.se

Barns psykiska hälsa, uppväxt och boendeform

Innehåll:

- 2 Inledning
- 3 Separation med barn i det civila samhället

- 4 Barn boende med båda sina föräldrar
 - 4 Anknytning
 - 4 Föräldrauttag påverkar inte barns hälsa
 - 5 Psykiska problem i samband med graviditet och spädbarnsperioden
 - 5 Osämja och gräl i relationer

- 6 Barn boende hos mamma
 - 6 Socialstyrelsen bekräftar samma fakta några år senare i Social rapport från 2006
 - 6 Internationell forskning påvisar skadlig utveckling för barn med en frånvarande pappa:
 - 7 Våld mot barn 0 - 6 år är vanligast av mamman
 - 7 Andra riskmoment för barn och uppväxtmiljö
 - 7 Ett obstruerande beteende hos mammor återkommer i internationell forskning:

- 8 Barn boende hos pappa
 - 8 Studier kring barns hälsa och boende hos sin pappa
 - 8 Även regelbundet umgänge med mamman är bättre

- 9 Barn boende växelvis
 - 9 Ur rapporten Chess "LevaPS!" kan man läsa följande
 - 9 *Undersökning som styrker mer positiva egenskaper kan vi finna på SFR*
 - 9 Även pappor fick en bättre relation med sina barn efter en separation

- 10 Förslag på 5 punkter som kan minska barns psykiska ohälsa
 - 10 Ökad jämställdhetsfokus på barn- och omsorgsområdet
 - 10 Barn behöver båda sina föräldrar, även efter separation
 - 10 Det finns inget som tyder på att mammor är bättre som förälder
 - 10 Vardagsgräl och meningsskiljaktigheter är inte skadligt för barn
 - 10 Passiv och aktiv "våld i nära relation" med barn är inte en könsfråga

- 11 Slutsats

PAPPA BARN
www.pappabarn.se

Barns psykiska hälsa, uppväxt och boendeform

Inledning

Trots att separationer varit ganska stabilt med en smärre nedgång de senaste åren så ökar vårdnadstvister. Bakomliggande orsaker kan spåras till bland annat lagändringen 2006, som gjorde det enklare för en förälder att få ensam vårdnad om parterna "inte kom överrens", andra faktorer talar även för att pappor ser sig idag som jämställda föräldrar och inte låter sig skrämmas iväg av mamman efter en separation, vilket var vanligare förr.

Samtidigt kan vi läsa återkommande larmrapporter om att barn och ungdomars psykiska hälsa bara blir sämre. Denna grupp av lågpresterande barn och ungdomar kan kopplas till boende och uppväxtförhållande.

Denna skrivelse har till syfte att ge en samlad kunskapsöversikt kring barns boende och hur detta påverkar dennes utveckling i olika miljöer. I slutet av denna skrivelse lämnar vi även förslag på konkreta åtgärder som kan förändra denna negativa utveckling.

Separation med barn i det civila samhället

Vi har idag ca 50 000 barn¹ som är med om en separation, vilket motsvarar ca 28 000 pappor och 25 000 mammor. En separation kan många gånger vara den enda lösningen då föräldrarna glidit isär och ofta kan det innebära både social, emotionell och ekonomisk påfrestning för alla inblandade parter. En annan viktig del är den sorgprocess som de flesta parter av naturliga skäl måste genomgå för att läka. Barnen blir i denna övergångsperiod också som mest sårbara och påverkas stort beroende på hur föräldrarna väljer att hantera situationen.

I det civila samhället finns det en gedigen kunskap om just sårbarhet och på psykologiguiden.se kan man bl.a. läsa följande om separation:

*"I en separation eller skilsmässa kommer du i kontakt med känslor från dina tidigare separationer. Dessa känslor färgar upplevelsen av den nuvarande separationen. Om du som barn kände dig trygg eller otrygg spelar en stor roll i hur du som vuxen klarar av en separation."*²

Den vanligaste perioden då föräldrar separerar med barn är innan det sista barnet fyllt 4 år och det är vanligare att sambofamiljer separerar³. Många gånger kan pappor i efterhand vittna om att "känslan av förändring kom redan under graviditeten". Att det kan finnas biologiska faktorer som kan skapa slitningar i en relation i samband med graviditet och spädbarnsperioden är sedan länge en etablerad kunskap där kvinnans hormoner påverkar både humör och i vissa fall även kan förändra både sinne och beteende.

Följande kan man läsa på Landstingets rapport 2008:1 om havandeskap och psykisk ohälsa:

*"Depression under graviditeten är ett vanligt hälsoproblem som berör såväl mamman som barnet. För barnet kan effekterna märkas många år senare. Även mammans och barnets omgivning som den övriga familjen och andra närstående påverkas naturligtvis."*⁴

Vi vet att de allra flesta föräldrar klarar en separation bra, och de allra flesta resonerar sunt avseende sina barns behov av båda föräldrar. Den kanske snabbast växande boendeform för barn idag är växelvis boende och följande går att läsa i Försäkringskassans rapport 2011:5:

*"Det växelvisa boendet bland barn till särlevande föräldrar har ökat kraftigt, framför allt under de senaste åren. Cirka 40 procent av dessa barn bor nu så. Växelvis boende är nu den vanligaste enskilda boendeformen samtidigt som det är ungefär lika vanligt att barnen bor mest hos eller enbart med den ena föräldern, i regel mamman."*⁵

- Således ser vi ett växande vilja för både mammor och pappor att vara jämställda föräldrar.

¹ [SCB 1013:1](#)

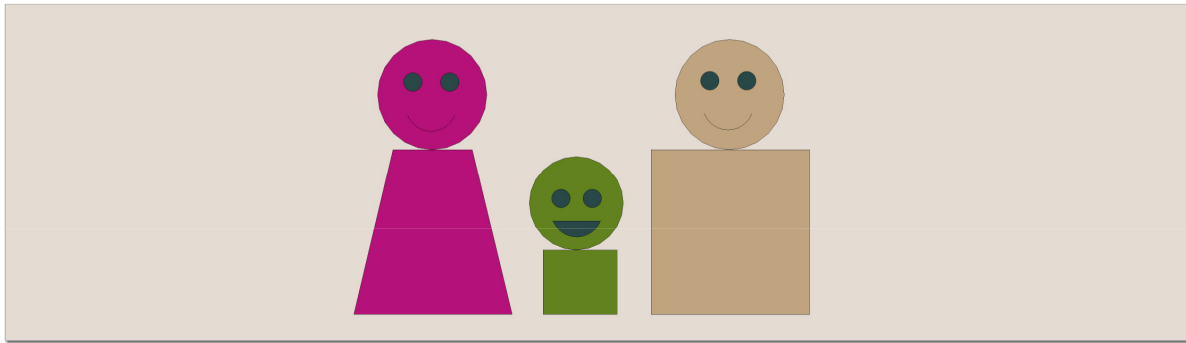
² [Psykologiguiden "Separation"](#)

³ [SCB - separation](#)

⁴ [Sthlm läns landsting Rapport 2008:1 - Depression under graviditeten](#)

⁵ [Socialförsäkringsrapport 2011:5](#)

Barn boende med båda sina föräldrar

Barn som växer upp med båda sina föräldrar löper minst risk att utveckla olika riskbeteenden, eller fara illa, eller hamna utanför både socialt som ekonomiskt. Barn är mest skyddade för att drabbas av yttre skador, risk att hamna i både alkohol och drogproblem eller på andra sätt fara illa i sin uppväxt.

Anknytning

En vanlig föreställning är att barn endast kan göra en anknytning i taget och då främst till mamman och sen till pappan. Detta påstående saknar helt stöd i forskning och undersökningar visar snarare att det kan vara till fördel för barnet att få tid till anknytning så tidigt som möjligt till båda föräldrarna.

*"Barn idag i västvärlden utvecklar parallella anknytningar till sina vårdnadshavare, snarare än att först utveckla anknytning till den ene och sedan till den andre. Man kan alltså utgå ifrån att barnet utvecklar relationsspecifika anknytningar till båda föräldrarna utifrån hur relationen till respektive förälder utvecklats (Broberg 2006). Det finns således inget stöd för biologiska skillnader i föräldraroller. Män och kvinnor reagerar fysiologiskt likadant på spädbarns gråt. Pappor är lika bra på att mata sina spädbarn som mammor, på att tolka vad barnet vill och på att besvara barnets behov (Parke, 1981)."*⁶

Folkhälsoinstitutet (FHI) kom fram till följande slutsats avseende en närvarande pappa:

"Genomgången tyder på att en far som är engagerad i barnet främjar barnets psykiska hälsa och sociala anpassning. Ett sådant samband påvisas i åtta av de nio analyser som behandlade effekter av faderns engagemang med kontroll för familjens sociala bakgrund. Effekter av faderns engagemang påvisas också i flertalet av de 11 analyser som gjorts utan kontroll för familjens sociala förhållanden."

Det finns även ekonomiska fördelar för mamman med att dela föräldradagar enligt IFAU 2010:5 rapport:

*"För varje månad som pappan är föräldraledig ökar mammans framtida lön med knappt 7 procent. Det är större effekt än motsvarande minskning av mammans egen föräldraledighet."*⁸

Föräldrauttag påverkar inte barns hälsa

Om man skall problematisera föräldrauttagen så måste man vara medveten om att en familj ser sig som en enhet, således planerar de för omsorg och arbete utifrån vad de upplever som mest gynnsammast som familj (och inte för att uppfylla statistiska mål). Många gånger skyller man på att det är pappornas ovilja att ta ut ledighet som håller statistiken nere. Det finns dock undersökningar som visar på andra faktorer. I Aftonbladet (2003) kunde man läsa om en studie som gjorts på 3000 föräldrar, som visar vem som egentligen bestämmer och vem som bara håller med:

*"85 procent av mammorna och 81 procent av papporna uppgav sig vara nöjda med hur de fördelat föräldraledigheten. Mammor vill inte dela med sig av ledigheten och pappor är inte så angelägna om att kämpa för en större andel. I en debattartikel i Dagens Nyheter gör RFV:s generaldirektör sin tolkning av undersökningen. - Det är fler pappor än mammor som vill dela lika, konstaterar hon."*⁹

⁶ FHI "Anknytning"

⁷ FHI Fäders betydelse

⁸ IFAU 2010:5

⁹ Aftonbladet "Wendela" (2003)

Det finns även andra risker som man måste väga in som familj, speciellt under graviditeten och under spädbarnsperioden, vilket ofta kan (om det inte upptäckts i tid) leda till separation?

Psykiska problem i samband med graviditet och spädbarnsperioden

"När man talar om den psykologiska anspänningen i samband med spädbarnstiden, syftar man däremot oftast på de mer eller mindre allvarliga problem, som i första hand drabbar mamman, t ex depression post partum. Lagerkrantz (1981) fann t ex på 70-talet att en tredjedel av kvinnorna i en undersökningsgrupp hade problem i form av uttalad och svårlöst kris i samband med att de fick barn. Även Nilsson och Almgren (1970) menade att 45 procent av alla kvinnor som föder barn får någon form av psykiska svårigheter efter förlossningen. Oavsett om siffrorna i nuläget stämmer eller ej, tycks risken för att föräldrarna ska drabbas av psykiska problem under spädbarnstiden vara större jämfört med under andra perioder i livet (Cooper m fl 1988)."¹⁰

Osämja och gräl i relationer

Andra omständigheter som lyfts upp som stressmoment för barn är "osämja och gräl inom familjen".

En relation är fylld av olika inslag som på alla sätt skulle kunna omtolkas som "våld", men frågan man måste ställa sig är om det verkligen är det? Torbjörn Ek på Wendela (Aftonbladet) har en del av svaret:

"Par bråkar i genomsnitt 2 455 gånger om året, enligt en undersökning där 3 000 personer över hela världen tillfrågats, skriver Daily Mail. Det blir nästan sju gånger om dagen.

– Faktum är att dagliga gräl är en del i att vara i ett normalt hälsosamt förhållande. Men tyvärr visar vår forskning att par grålar upp till sju gånger om dagen. Trots att det kan handla om småsaker verkar det vara mycket, säger Nikki Sellers på hemförsäkringsbolaget Esure som genomfört undersökningen. Sexlivet ger upphov till 87 gräl om året medan en partner som inte säger "jag älskar dig" ofta nog ligger bakom 67 sammandrabbningar enligt undersökningen. De alla vanligaste orsakerna till att paren gnabbas är pengar, lathet och en partner som inte lyssnar. Snarkningar, en partner som kör för fort och vad man ska äta till middag ligger också bakom många av grälen."¹¹

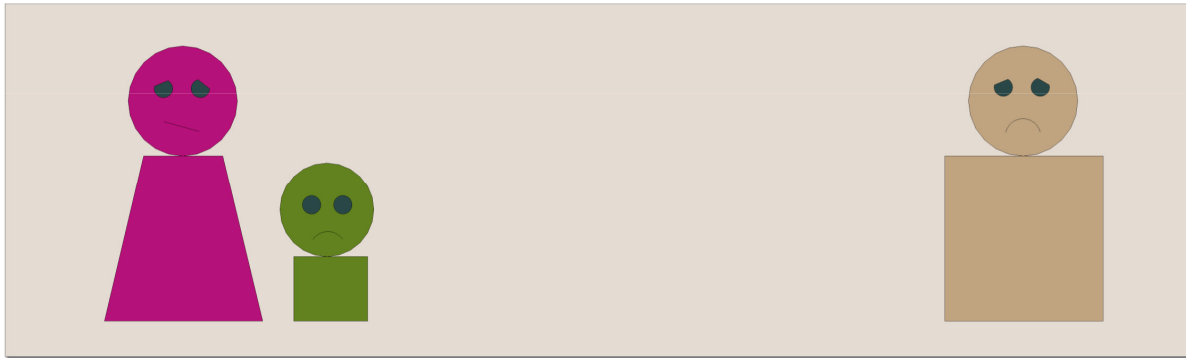
Om man utgår från ovan studie och sätter det i sammanhanget att det samtidigt föreligger minst risk för barn att utveckla psykiska ohälsa i en familj, så kan man dra slutsatsen att vardagsgräl inte heller är skadligt för barn. Tvärtom kan detta vara positivt då barn samtidigt lär sig det sociala spelet som interaktion, argumentation och samtidigt ser barnet att mamma och pappa blir sams igen. För vad lär vi våra barn?

"Att det är helt okej att bli osams så länge man även kan bli vänner igen, och om man gjort fel även kunna säga förlåt."

¹⁰ FHI "Spädbarn"

¹¹ Wendela (2011) "Den stora bråklistan"

Barn boende hos mamma

Redan 2003 kunde man läsa följande i Välfärd nr. 4, 2003:

"Barn i enförälderhushåll hade förhöjda risker för en rad ogynnsamma utfall i förhållande till barn som bodde med båda föräldrarna; psykisk sjukdom, självmord/självmordsförsök, skador, missbruk. Riskerna att vårdas för missbruk, självmord, våld och psykisk sjukdom var två till tre gånger större efter att grupperna gjorts jämförbara avseende föräldrarnas eventuella missbruk och psykiska sjuklighet, ålder, socioekonomiska tillhörighet, storstadsboende och födelseland. Barn till ensamstående hade dessutom en högre risk att sluta skolan efter år samt lägre förekomst av eftergymnasial utbildning i förhållande till barn som bodde med båda föräldrarna trots att hänsyn tagits till föräldrarnas sociala och ekonomiska förhållanden. Men stora delar av de förhöjda överriskerna förklaras ändå av socioekonomiska faktorer såsom socialbidragstagande och boendeform."¹²

Socialstyrelsen bekräftar samma fakta några år senare i Social rapport från 2006¹³:

Tabell 7:1. Andelen barn vårdade på sjukhus 1991–99 efter familjestatus och typ av diagnos. Procent.

	Flickor som 1985–90 bodde i		Pojkar som 1985–90 bodde i	
	Enförälderhushåll	Tvåförälderhushåll	Enförälderhushåll	Tvåförälderhushåll
Psykiatrisk diagnos	2,3	0,9	1,5	0,5
Självmordsförsök	2,2	0,8	1,0	0,3
Trafikskador	1,9	1,6	3,0	2,6
Yttre våld	0,3	0,1	1,2	0,5
Fall och förgiftningar	3,2	2,7	4,6	4,3
Alkoholrelaterad diagnos	1,2	0,4	1,3	0,5
Narkotikarelaterad diagnos	0,7	0,1	1,1	0,2

Källa: Socialmedicinska databasen, EpC/Socialstyrelsen.

(Socialstyrelsen "Social rapport 2006" - Barns utsatthet s.253)

Om man sammanfattar ovan tabell så ser ökad antal sjukhusbesök enligt nedan:

- ca 2,5 ggr. fler besök för **yttre våld** hos en ensamstående.
- ca 3 ggr fler besök för **alkoholrelaterad** diagnos hos en ensamstående.
- ca 6 ggr fler besök för **drogrelaterad** diagnos hos en ensamstående.

Internationell forskning påvisar skadlig utveckling för barn med en frånvarande pappa:

En kanadensisk undersökning från 2002¹⁴ visar tydligt att pappans frånvaro har en direkt negativ effekt på barnens uppväxt och statistiken talar sitt tydliga språk:

- 71 % av alla ungdomar som hoppar av gymnasiet har växt upp utan sin pappa
- 80 % av sexualbrottslingar med subjektivt riktad aggressivitet, har växt upp utan sin pappa
- 63 % av ungdomarna som begår självmord kommer från faderlösa hem
- 85 % av ungdomsbrottslingarna som avtjänar fängelsestraff kommer från faderlösa hem

¹² [Välfärd Nr. 4, 2003](#)

¹³ [Social rapport 2006](#)

¹⁴ [fathersforlife.org](#)

Barn som växer upp utan en pappa löper ökad risk enligt följande:

- 4,6 ggr. större risk att begå självmord
- 6,6 ggr. större risk att bli tonårsmamma
- 24,3 ggr. större risk att rymma hemifrån
- 15,3 ggr. större risk att utveckla beteendestörningar
- 6,3 ggr. större risk att blir föremål för LVU
- 10,8 ggr. större risk att begå våldtäkt
- 6,6 ggr. större risk att hoppa av skolan
- 15,3 ggr. större risk att hamna i ungdomsfängelse, och med det kriminell utveckling

Våld mot barn 0 - 6 år är vanligast av mamman

*"De små barnen misshandlas oftast av kvinnor som av åldern att döma sannolikt var deras vårdnadshavare... Sammantaget pekar detta mot att det är mödrarna eller andra kvinnor som tar hand om barnen som står för den största delen av misshandeln mot de mindre barnen."*¹⁵

Mer fakta i ämnet kan vi spåra tillbaka till 2001 när man letar olika riskfaktorer för barn. Vårt att notera är även att de anger att det är en "omfattande forskning", således har kunskapen funnits tillgänglig lång tid.

Andra riskmoment för barn och uppväxtmiljö

*"En omfattande forskning har påvisat en mängd förhållanden hos föräldrarna som kan kopplas till en ökad risk för antisocial utveckling hos barnen. Kriminalitet, missbruk, psykisk sjukdom, att vara ensamstående mamma eller tonårsförälder, långvarig och allvarlig social stress, bristande omsorgsförmåga, övergrepp och misshandel är några av de kanske vanligaste påvisade riskfaktorerna (2,3,4,5,10). Ofta påpekas att risken för antisocial utveckling ökar med antalet familjerelaterade stressfaktorer som barnet exponeras för"*¹⁶

Barn boende med en ensamstående mamma löper ökad risk att bli indragen i en konflikt då både attityd och samarbetsvilja förändras mot barnets pappa efter en separation.

Enligt en Kanadensisk undersökning från 2002 tillfrågades mammor efter en separation om deras syn på den biologiska pappan:¹⁷

- 50 % av mammorna angav "att den biologiska pappan inte behövdes"
- 40 % av mammorna angav "att de utövat umgängessabotage"

Spår av detta kan gå även att finna i svenska studier som visar på samma förfarande där barn boende med mamman tappar kontakten med pappan. I Valfärd Nr 2 2003 kunde man läsa följande:

*"De "pappaboende" barnens kontakter med mamma är lite mer frekventa än de "mammaboende" barnens kontakter med pappa. Men framförallt skiljer det sig åt vad gäller frånvaron av kontakt. Endast 1% procent av de barn som bor med pappa saknar kontakt med mamma (drygt 600 barn). Men 5% procent av de som bor med mamma har inte någon kontakt med pappa (16000 barn). Det är alltså ett stort antal fler barn som inte har någon kontakt alls med pappa."*¹⁸

Ett obstruerande beteende hos mammor återkommer i internationell forskning

*"Fäder som inte har barnet boende hos sig är beroende av moderns välvilja för att kunna upprätthålla kvalitén på kontakten till barnen. När modern inte uppmuntrar kontakt och kontakten föräldrarna emellan präglas av konflikt, undviker fäder ofta barnen i syfte att undvika konflikten. Det är inte relationen till barnen som är avgörande för om fadern blir frånvarande, det är relationen till modern (Ahrons, 2003)."*¹⁹

¹⁵ [BRÅ Rapport 2008:23](#)

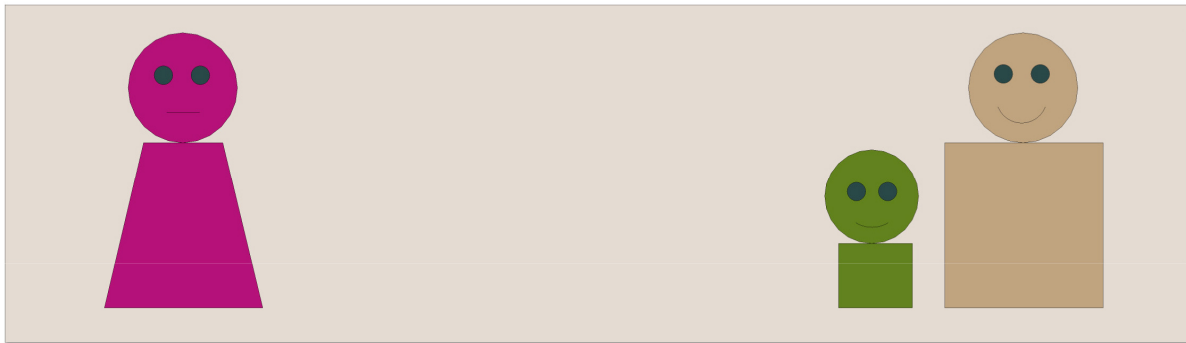
¹⁶ [BRÅ 2001:1](#)

¹⁷ [Fathers For Life](#)

¹⁸ [SCB Valfärd Nr 2 2003](#)

¹⁹ [FSR - Empiriskt fastställda antaganden](#)

Barn boende hos pappa

En vanlig föreställning som lever kvar inom både socialtjänst och rättssystem är att pappor är mindre lämpade att ta hand om barn. Många pappor som kommit i kontakt med dessa myndigheter upplever bemötandet som både kränkande och många gånger nervärderade. Det råder en omvänd bevisbörda där ett behov av hjälp och stöd omvandlas till att pappan istället måste försvara sig, eller osynliggörs. Förutom att detta bemötande är i strid med gällande lagar så vittnar den samtidigt om en okunskap som är i akut behov av uppdatering. Olika oberoende studier, som denna skrivelse bl.a. lyfter, visar att barn behöver sina pappor, nu kanske mer än någonsin. Och än en gång visar det civila samhället och medborgarna vägen genom att ca 10% av alla barn som idag bor hos en ensamstående förälder med ensam vårdnad bor hos en pappa²⁰.

Studier kring barns hälsa och boende hos sin pappa

*"Trots att majoriteten av ensamstående föräldrar är kvinnor, uppfostras en allt större del av barnen i enförälderfamilj av pappor. I slutet av år 2003 fanns det i Sverige 50 000 familjer med en ensamstående pappa (SCB, 2004). Amerikanska studier visar att för ensamfödd gällande i allmänhet bättre och tryggare arbetsförhållanden än för ensamfödda mammor. Det innebär högre inkomster, oftare heltidsanställning, mindre arbetslöshet och mindre risk att bli arbetslösa (Larson med flera, 1994; Hilton med flera, 2001; Kissman & Allen, 1993), vilket kan antas skapa större lugn och trygghet både hos förälder och hos barn. En metaanalys av Amato och Keith (1991) har visat att barn uppfostrade av ensamstående pappor totalt sett uppvisar färre problem än de som uppfostrats av ensamstående mammor. Ett liknande resultat presenterades i en studie från Danmark (Christoffersen, 1998). Trots att skillnaden delvis kan tillskrivas pappornas bättre ekonomiska ställning (McLanahan & Sandefur, 1994), tycks resultatet kvarstå även då inverkan av denna faktor vägdes in i bedömningen (Clarke-Stewart & Hayward, 1996). Ensamstående pappor kan å andra sidan utgöra en selekterad grupp i termer av intresse för och engagemang i barnen och deras utveckling. Vidare tycks de erhålla mer stöd från familjen och vänner i sin nya roll (Martin och Vion, 2002)."*²¹

Orsakerna kan pekats på flera faktorer

- Pappor har ofta bättre ekonomi.
- Pappor har ofta bättre och tryggare arbetsförhållanden än mammor
- Pappor får ofta bättre socialt stöd av familj och vänner
- Pappor har oftare färre antal barn i genomsnitt än ensamstående mammor

Även regelbundet umgänge med mamman är bättre

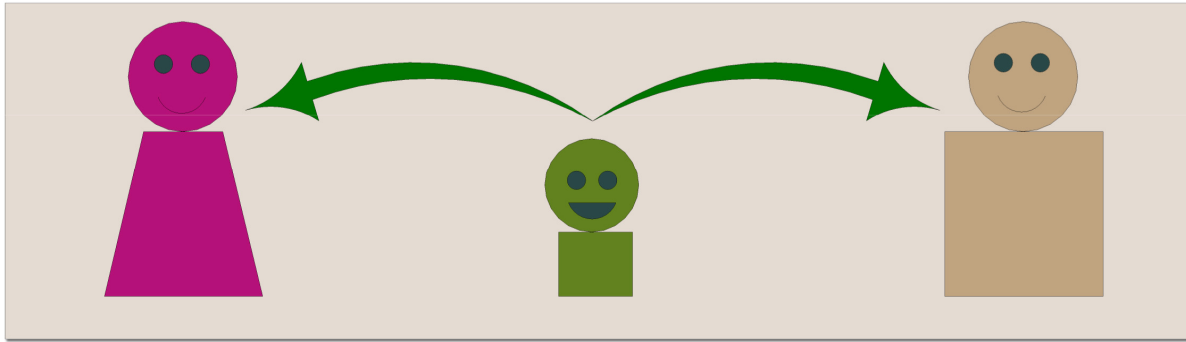
*"De "pappaboende" barnens kontakter med mamma är lite mer frekventa än de "mammaboende" barnens kontakter med pappa. Men framförallt skiljer det sig åt vad gäller frånvaron av kontakt. Endast 1% procent av de barn som bor med pappa saknar kontakt med mamma (drygt 600 barn). Men 5% procent av de som bor med mamma har inte någon kontakt med pappa (16000 barn). Det är alltså ett stort antal fler barn som inte har någon kontakt alls med pappa."*²²

²⁰ [SCB - separation](#)

²¹ [Rapport från Centrum för folkhälsa \(2006\)](#)

²² [SCB Välfärd Nr 2 2003](#)

Barn boende växelvis

Ur rapporten Chess "LevaPS!" kan man läsa följande

"Båda föräldrarna mår faktiskt bättre i familjer där barnen bor växelvis. Studier från flera länder har visat att de har bättre fysisk och psykisk hälsa än om barnen bara bor med mamman. Det verkar som att föräldrarna mår bra av att både få vara nära barnen och få tid för andra saker i livet. Men det är förstås inte föräldrarnas behov som kommer i första rum, utan barnens. Och växelboende har kritiserats för att vara något som passar föräldrar och inte barn. Kritikerna menar att det är stressande för barn att tvingas flytta och inte ha en fast punkt i tillvaron. Men i en liten svensk intervjustudie höll barnen inte med om det. De tyckte att kontakten med båda föräldrarna var överordnad böket med att flytta. Och barn i norska och brittiska intervju undersökning säger samma sak: att ha kontakt med båda föräldrarna är viktigast."²³

Undersökning som styrker mer positiva egenskaper kan vi finna på SFR:

"När man frågat barn och unga vuxna om deras synpunkter önskade hälften av dem att deras fäder var mer involverade. Upplevd närhet till pappan ökade med den tid barnet spenderade hos fadern, likaså ökade faderns villighet till ekonomisk understöd med hur mycket tid fadern spenderade med barnen. För de barn som växt upp växelvis rapporterade 93% att de var nöjda med boendearrangemanget och att det var den bästa tänkbara lösningen, såsom de uppfattade det. De uppfattade inte att separationen hade påverkat deras uppväxt i lika hög grad som barn som inte bott växelvis (Kelly, 2006)."²⁴

Även pappor fick en bättre relation med sina barn efter en separation:

"Barn får ofta bättre kontakt med sina pappor efter separation än inom kärnfamiljen, om de spenderar lika eller nästan lika mycket tid med sina barn som modern gör (Fabricius, 2003)."

Att barn minskar risken för ogynnsam utveckling finner vi stöd i även hos FHI undersökning från 2009²⁵:

Tabell 1.6 Elever med betydande problem (90:e percentilen) för varje dimension av psykisk hälsa uppdelat på årskurs, kön, föräldrarnas födelseland och familjesituation, andel i procent

Familjesituation	Psykosomatiska besvär (%)	Koncentrationssvårigheter (%)	Påverkan i vardagslivet (%)	Nedstämdhet (%)	Bristande välbefinnande (%)
Bor hos båda föräldrarna (inklusive växelvis boende)	8,3	9,6	9,5	8,4	8,8
Bor hos endast mamma	16,1	15,6	16,2	16,1	17,2
Bor hos endast pappa	14,7	17,1	17,2	15,8	18,2
Bor inte med någon av sina föräldrar	34,0	24,6	30,4	31,9	43,8

(FHI 2009: "Kartläggning av psykisk hälsa bland barn och unga" s.21)

²³ Chess "LevaPS!" September 2012

²⁴ SFR - Empiriskt fastställda antaganden

²⁵ FHI 2009 - "Kartläggning av psykisk hälsa bland barn och unga"

Förslag på 5 punkter som kan minska barns psykiska ohälsa:

1. Ökad jämställdhetsfokus på barn- och omsorgsområdet

Omsorgsområdet är idag dominerat av kvinnor. Från MVC, BVC till förskola och skola och långt upp i åldrarna är det främst kvinnor som är ledare, lärare, förebilder för barn och möter barn i olika livssituationer. Blir det problem så möter även föräldrar främst kvinnor på socialtjänsten, BUP eller som kuratorer etc., vilket påverkar beslut som oftast gynnar kvinnor/mammor. Det saknar således både manligt bemötande och för barn manliga föredömen, så även saknas det könsneutralt utgångsläge. (Kvinnor stöttar främst kvinnor)

2 Barn behöver båda sina föräldrar, även efter separation

Idag finns det rik forskning som på många områden säger att barn mår bäst om de växer upp växelvis med båda föräldrarna. Detta oavsett om föräldrarna kommer överrens, eller inte. 93% av tillfrågade barn angav att de var det bästa beslutet och många upplevde inte separation som påfrestande när de hade växelvis boende om man jämför med barn som endast bodde med en förälder.

3 Det finns inget som tyder på att mammor är bättre som förälder

Rollen som förälder saknar kön utan handlar om omsorgsförmåga, engagemang, sinnesnärvaro och fortlöpande dialog kring livet i takt med barnets stigande ålder. Fostran, moral, värderingar och stöd, så även kärlek och tolerans är viktiga faktorer. Undersökningar visar tvärtom att det är pappor som är bättre lämpade att ta han om barn (om man nu måste välja). Detta för att det dels minskar barnets risk för psykisk ohälsa men också för att barnet bibehåller kontakten med båda sina föräldrar.

4. Vardagsgräl och meningsskiljaktigheter är inte skadligt för barn

Att påstå att bristande kommunikation mellan separerade föräldrar är skadligt för barn låg som grund för hela lagändringen 2006 och har visat sig sakna helt stöd i studier kring uppväxt och relation. Vid en separation är man nämligen förälder på varsitt håll och parterna har inget med varandras liv att göra. Barnen anpassar sig efter de två olika miljöerna, vilket studier även påvisar. En förälder som inte ens klarar av att skicka ett sms för hämtning, eller lämning etc. eller anmärker på varje liten detalj borde man snarare ifrågasätta om den överhuvudtaget är lämplig som förälder?

Fundamentet kring god kommunikation bygger på attityder och om dessa är negativt laddade så påverkar det föräldrarnas handling vilket påverkar barnet mer än själva bristen på kommunikation.

Ökade riskfaktorer som kan vara direkt skadligt för barn är fysisk handling (våld och aga), manipulering och skuldläggande (psykisk våld). En boendeförälder som obstruerar sitt barn att ta avstånd från den andra föräldern kan skada barnet så det påverkar hela barnets liv. Dels när det sker (som barn) genom social och emotionell isolering, där barnet inte vågar uttrycka saknad, sorg eller känslor som avviker från den obstruerande föräldrarnas åsikter (social acceptans), men också för det kommande vuxenlivet med bristande förtroende och tillit till andra människor/ partner. Resultatet blir försvårade möjligheten att själv bygga en stabil relation och familj som vuxen (socialt arv). Så även om det gäller en dotter så finns överhängande risk att detta obstruerande beteende går i arv då denna själv separerar. Vi har sett återkommande mammor i vårdnadstvist som själva blev obstruerade som barn av sina mammor (numera mormor).

En obstruerande boendeförälder är den klart främsta orsaken till att en frånlevande förälder tvingas bort vilket har en direkt negativ påverkan på barnet. Detta förfarande och uppväxtmiljö borde i sig klassas som en riskmiljö för barn och idag saknas det helt sanktioner mot denna form av missbruk.

5. Passiv och aktiv "våld i nära relation" med barn är inte en könsfråga

Utän är en psykisk dysfunktionalitet och det finns idag rik kunskap i gällande ämne i det civila samhället med över 400 diagnoser för olika beteendestörningar. Detta måste få en mer framträdande betydelse vid separation, och speciellt vid en vårdnadstvist. Ofta försöker den borttvingade föräldern desperat hålla sig kvar i ett underläge där boendeföräldern har alla kort i handen. Finns det inte en rik dokumentation som styrker olika beskyllningar, eller bevis på brottslig handling, så borde det vara obligatoriskt med undersökning på den som beskyller den andra föräldern (förtal).

Slutsats

Både forskning, fakta och statistik har idag nått så långt att man med stor säkerhet kan fastslå att barn så långt som möjligt behöver båda sina föräldrar, speciellt efter en separation. Så även att kommunikationen inte är den avgörande faktorn för barns psykiska välmående, utan fysisk närvaro.

Vid uppkomsten av en konflikt bör samhället vara konsekvent i sitt bemötande och inte belöna ett obstruerande beteende, utan istället säkra barnets behov och rätt till båda sina föräldrar. (Om det inte föreligger brottslig handling som kan fastslås i domstol).

Föräldrar bör även bemötas neutralt och opartiskt av både socialtjänst och rättssystem och istället för uppmuntran till fortsatt konflikt så borde det erbjudas hjälp och stöd att komma tillrätta med sina privata angelägenheter. Studier visar att många separationer sker i en period där psykisk ohälsa är vanligast, vilket är i samband med graviditet och spädbarnperioden. Fakta och kunskap som måste få en starkare ställning vid separation och tvist. Denna skrivelse visar tydligt att barn mår bra även om det kan föreligga lindrigare psykisk ohälsa hos den ena föräldern då det kompenseras av den andra föräldern. Således även har psykiatri och vården kommit långt med effektiva behandlingsmetoder vid upptäckt av psykisk instabilitet. Det kanske inte kan rädda alla barn, men många fler än vad som görs idag.

Kunskap är viktigt och därför avslutar vi med att säga att kritisk granskning av befintliga arbetsmetoder och en vilja att ständigt identifiera och analysera för att förfina och förbättra är nyckeln till ett levande och produktivt samhälle.

- Och det börjar med hur vi ser på våra barn som en framtida tillgång.

Tack för att ni tagit er tid att läsa denna skrivelse och ni skall känna er varmt välkommen att kontakta något utav oss för vidare dialog.

"För barns behov och rätt till båda sina föräldrar"

För mer information vänligen besök:

www.pappammanualen.se
www.pappabarn.se
www.minpappa.nu
www.mansfamiljejour.se